ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН ХАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ

Гулистон шахри

2024 йил 8 ноябрь

Гулистон туманлараро иқтисодий суди судьяси М.Холиковнинг раислигида, судья ёрдамчиси Ю.Абизов суд мажлиси котибалигида, даъвогар вакиллари М.Суяров (2024 йил 5 мартдаги 205/01-01-сонли ишончнома асосида), Ф.Ботиров (2024 йил 30 октябрдаги 1041/01-05-сонли ишончнома асосида) иштирокида, даъвогар Ўзбекистон Республикаси Давлат активларини бошқариш агентлиги хузуридаги Бўш турган объектлардан самарали фойдаланишни ташкил этиш маркази Сирдарё вилояти худудий бошқармасининг жавобгар Гулистон шаҳар тиббиёт бирлашмаси ҳисобидан 10 224 430,68 сўм микдорида қайта ҳисобланган ижара тўловини ундириш тўғрисидаги даъво аризаси бўйича қўзғатилган иқтисодий ишни, ўз биносида, очиқ суд мажлисида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

аниклади:

Даъвогар Ўзбекистон Республикаси Давлат активларини бошқариш агентлиги хузуридаги Бўш турган объектлардан самарали фойдаланишни ташкил этиш маркази Сирдарё вилояти худудий бошқармаси (даъвогар) судга мурожаат қилиб, жавобгар Гулистон шаҳар тиббиёт бирлашмаси (жавобгар) ҳисобидан 10 224 430,68 сўм микдорида қайта ҳисобланган ижара тўловини ундиришни сўраган.

Суднинг 2024 йил 9 октябрдаги ажрими билан Ўзбекистон Республикаси Давлат тиббий суғурта жамғармаси, Сирдарё вилояти иқтисодиёт ва молия бош бошқармаси, Сирдарё вилояти ғазначилик хизмати бошқармаси ва "Дори-Дармон" акциядорлик жамияти низонинг предметига нисбатан мустақил талаблар билан арз қилмайдиган учинчи шахс сифатида ишга жалб килинган.

Иш муҳокамасининг вақти ва жойи тўғрисида тегишли тарзда хабардор қилинган жавобгар, Ўзбекистон Республикаси Давлат тиббий суғурта жамғармаси, Сирдарё вилояти иқтисодиёт ва молия бош бошқармаси, Сирдарё вилояти ғазначилик хизмати бошқармаси ва "Дори-Дармон" акциядорлик жамияти вакиллари суд мажлисида иштирок этмади.

Ўзбекистон Республикасининг Иқтисодий процессуал кодекси (бундан буён матнда ИПК деб юритилади) 170-моддаси учинчи қисмига асосан иш муҳокамасининг вақти ва жойи тўғрисида тегишли тарзда хабардор қилинган жавобгар, учинчи шахслар суд мажлисига келмаса, низо уларнинг йўқлигида ҳал қилиниши мумкин.

Шу сабабли суд ишни жавобгар ва учинчи шахслар вакил (лар)и иштирокисиз кўриб чикишни лозим топади.

Суд мажлисида даъвогар вакиллари даъво аризада билдирилган талабларни қўллаб-қувватлаб, жавобгар томонидан уч томонлама ижараси шартномаси тузилмаган ҳолда бинога тегишли ҳудудда бошқа шаҳсларга

тўғридан-тўғри фойдаланишга берилганлигини билдириб, даъво аризани қаноатлантириб беришни сўради.

Ўтган суд мажлисларида иштирок этган жавобгар вакили даъво аризага эътироз билдириб, "Дори-Дармон" акциядорлик жамияти ижтимоий дорихоналар тоифасига кириши, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 3 майдаги 334-сонли қарори тасдиқланган "Ижтимоий дорихона фаолиятини ташкил этиш тартиби тўғрисида" ги Низом талаблари асосида "Дори-Дармон" акциядорлик жамиятига қарашли дорихоналарга давлат мулки бўлган бинолардан беғараз фойдаланиш учун топширилганлиги, мазкур ҳолатда ижара ҳақи ҳисобланмаслиги ҳақида важлар келтириб, қонуний қарор қабул қилишни сўради.

Ўтган суд мажлисларида иштирок этган "Дори-Дармон" акциядорлик жамияти вакили даъво аризага эътироз билдириб, "Дори-Дармон" акциядорлик жамияти ижтимоий дорихоналар тоифасига кириши, тиббиёт бирлашмалари билан хусусий шерик учун шартномалар тузилганлиги, солик кумитасидан кучмас мулкдан текин фойдаланиш шартномаси хисобга куйилганлиги тутрисида гувохномалар олганлиги, мазкур холатда ижара хаки хисобланмаслиги хакида важлар келтириб, конуний карор кабул килишни суради.

Суд, ишда иштирок этувчи тарафлар вакилларининг тушунтиришларини тинглаб, ишдаги мавжуд ва суд мухокамаси жараёнида такдим этилган хужжатларни ўрганиб чикиб, куйидаги асосларга кўра даъвогарнинг даъво аризасини каноатлантиришни рад килишни лозим топади.

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси 130-моддасининг биринчи қисмига кўра, Ўзбекистон Республикасида одил судлов фақат суд томонидан амалга оширилади.

Ўзбекистон Республикасининг Фуқаролик кодекси (бундан буён матнда ФК деб юритилади) 8-моддаси биринчи қисмига асосан фуқаролик ҳуқуқ ва бурчлари қонунчиликда назарда тутилган асослардан, шунингдек фуқаролар ҳамда юридик шахсларнинг, гарчи қонунчиликда назарда тутилган бўлмаса-да, лекин фуқаролик қонунчилигининг умумий негизлари ва мазмунига кўра фуқаролик ҳуқуқ ҳамда бурчларни келтириб чиқарадиган ҳаракатларидан вужудга келади.

ФКнинг 234-моддасига кўра, мажбуриятлар шартномадан, зиён етказиш натижасида ҳамда ФКда кўрсатилган бошқа асослардан келиб чиқади.

Иш ҳолатларидан аниқланишича, даъвогар томонидан 2024 йил 20 август куни давлат мулки объектларидан фойдаланиш ҳолати юзасидан мониторинг ўтказилиб, унга асосан жавобгар томонидан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2023 йил 14 декабрдаги 660-сон ҳарори билан тасдиқланган "Давлат мулкини ижарага бериш тартиби тўғрисида"ги Низом талабларига зид равишда давлат мулкини ижара шартномаси тузмасдан тўғридан-тўғри давлат мулки ҳисобланган жавобгарнинг балансида биноларнинг жами 61,53 кв.м бўлган ҳисмидан

"Дори-Дармон" АЖга дорихоналар фаолияти турлари билан шуғулланиш учун берганлигини аниқланган.

Шунга асосан, даъвогар томонидан 2024 йил 1 январидан 2024 йил 20 августга қадар бўлган давр мобайнида ижара шартномаси тузмаган холда фойдаланилганлиги учун 5 112 215,34 сўм микдорда ижара тўлови хисобланиб, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Махкамасининг 2023 йил 14 декабрдаги 660-сон қарори билан тасдиқланган "Давлат мулкини ижарага бериш тартиби тўгрисида"ги Низомнинг 58-бандига асосан ижара ҳақи тўловлари икки баробарга кўпайтирилган ҳолда 10 224 430,68 сўм микдорида қайта ҳисоб-китоб қилинган.

Даъвогарнинг жавобгарга юборган 10 224 430,68 сўм микдорида қайта хисобланган ижара тўловини 10 иш куни мобайнида тўлаш хакидаги талабномаси окибатсиз колдирилган.

Натижада, даъвогар жавобгарга нисбатан 10 224 430,68 сўм микдорида қайта ҳисобланган ижара тўловини ундиришни сўраб, судга мурожаат қилган.

Бирок, даъвогар жавобгардан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2023 йил 14 декабрдаги 660-сон қарори билан тасдиқланган "Давлат мулкини ижарага бериш тартиби тўғрисида"ги Низомнинг 58-бандига асосланиб икки баробарга кўпайтирилган ҳолда 10 224 430,68 сўм миқдорида ижара ҳақи ҳисоблаш учун асос бўлмади.

Чунки, "Дори-Дармон" АЖ ва жавобгар ўртасида ижтимоий дорихоналар ижара шартномаси тузилган.

Шартнома шартларига кўра, Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг Давлат-хусусий шерикчилик учун номзодни танлаш бўйича комиссиянинг 2023 йил 27 июлдаги 81-сонли қарорига асосан хусусий шерикка тасдиқланган дислокацияга мувофик, давлат мулки бўлган бино (хоналар) беғараз фойдаланиш учун 5 йил муддатга топширилиши белгиланган.

Узбекистон Республикаси Вазирлар Махкамасининг 3 майдаги "Ижтимоий дорихоналар фаолиятини ташкил этиш тартиби тўгрисидаги низомни тасдиклаш хакида"ги 334-сонли карори тасдикланган "Ижтимоий дорихона фаолиятини ташкил этиш тартиби тўгрисида"ги Низомда давлат шериги Ўзбекистон Республикаси бўлиб, Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги унинг номидан иш юритиши, давлат-хусусий шериклик шартномаси томонларнинг хукук, мажбуриятлари ва жавобгарлигини хамда давлат-хусусий шериклик лойихаси ижроси бўйича бошка шартларни белгиловчи, давлат ва хусусий шериклар ўртасида тузилган ёзма шартнома эканлиги, ижтимоий дорихоналар дислокацияси **Ў**збекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги тасдиқланиши, ижтимоий дорихоналар вилоят, туман марказларида, туман (шахар) тиббиёт бирлашмаларининг оилавий поликлиникалари ва кишлок врачлик пунктларида жойлаштирилиши назарда тутилган.

Шунингдек, "Давлат мулкини бошқариш тўғрисида" ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 26-моддаси иккинчи ва учинчи қисмларига кўра,

давлат мулки ижарага, ишончли бошқарувга, текин фойдаланишга, сақлашга ва гаровга, шунингдек давлат-хусусий шериклик шартлари асосида берилиши мумкин. Хусусийлаштирилмайдиган давлат мулкига эгалик килишга ва (ёки) ундан фойдаланишга ижара шартномасига ёки давлат мулкини ишончли бошқариш шартномасига, давлат мулкидан текин фойдаланиш шартномасига, давлат-хусусий шериклик тўғрисидаги битимга, шу жумладан концессия шартномасига асосан йўл қўйилади.

Ушбу Қонуннинг 29-моддасига кўра, давлат мулки юридик шахсларга Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорига мувофик текин фойдаланишга берилади. Давлат мулкини текин фойдаланишга бериш балансда сақловчи томонидан юридик шахс билан тузиладиган давлат мулкидан текин фойдаланиш шартномасига асосан амалга оширилади.

Қолаверса, "Дори-Дармон" АЖ Ўзбекистон Республикаси Солиқ қумитасидан 5 йил муддатга кучмас мулкдан текин фойдаланиш шартномасини хисобга қуйилганлиги туғрисида гувохномалар олган.

ИПКнинг 68-моддаси биринчи ва учинчи қисмига кўра, ишда иштирок этувчи ҳар бир шахс ўз талаблари ва эътирозларига асос қилиб келтираётган ҳолатларни исботлаши керак. Ишда иштирок этувчи ҳар бир шахс ўз талаблари ва эътирозларига асос қилиб келтираётган далилларни ишда иштирок этувчи бошқа шахслар олдида, агар ушбу Кодексда бошқача тартиб белгиланмаган бўлса, суд мажлиси бошлангунига қадар ёки суд белгилаган муддат доирасида очиб бериши лозим.

ИПКнинг 74-моддасига кўра, суд далилларга ишнинг барча холатларини жамлаб, уларни суд мажлисида конунга амал килган холда хар томонлама, тўлик ва холис кўриб чикишга асосланган ўз ички ишончи бўйича бахо беради. Хар бир далил ишга алокадорлиги, макбуллиги ва ишончлилиги нуктаи назаридан, далилларнинг йигиндиси эса, етарлилиги нуктаи назаридан бахоланиши лозим. Агар текшириш натижасида далилнинг хакикатга тўгри келиши аникланса, у ишончли деб тан олинади.

Юқорида қайд этилганларни инобатга олиб, суд даъвогарнинг жавобгардан 10 224 430,68 сўм микдорида қайта хисобланган ижара тўловини ундириш тўғрисидаги даъво талабини асоссиз деб хисоблаб, уни қаноатлантиришни рад қилишни лозим топади.

ИПКнинг 118-моддаси биринчи қисмига кўра, суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари миқдорига мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юклатилиши белгиланган.

"Давлат божи тўғрисида" ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига илова сифатида тасдиклаган давлат божи ставкаларининг микдорига кўра, иктисодий судларга бериладиган мулкий хусусиятга эга даъво аризаларидан даъво бахосининг 2 фоизи микдорида, бирок БХМнинг 1 бараваридан кам бўлмаган микдорда давлат божи ундирилиши белгиланган.

Бирок, Қонунининг 9-моддасининг 10-бандига асосан, Ўзбекистон Республикаси Давлат активларини бошқариш агентлиги ва унинг худудий органлари, Ўзбекистон Республикаси Давлат активларини бошқариш агентлиги хузуридаги Бўш турган объектлардан самарали фойдаланишни

ташкил этиш маркази ҳамда унинг ҳудудий органлари — ўз зиммасига юклатилган ваколатларига мувофиқ судларга кўриб чиқиш учун киритиладиган даъволар ва аризалар бўйича давлат божи тўлашдан озод килинган.

Қайд этилганларга асосланиб, суд даъвогарнинг даъво аризасини қаноатлантириш рад этилганлиги, судга даъво аризаси киритилишида давлат божи тўланмаганлигини инобатга олиб, бирок даъвогар давлат божи тўлашдан озод қилинганлиги сабабли, ундирилиши лозим бўлган давлат божини ундирувсиз қолдиришни, олдиндан тўлаб чикилган 37 500 сўм почта харажатларини даъвогар зиммасида колдиришни лозим топади.

Юқоридагиларга кўра, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 13, 68, 74, 118, 170, 176-179, 186-моддаларига асосланиб суд-,

қарор қилди:

Даъвогар Ўзбекистон Республикаси Давлат активларини бошқариш агентлиги ҳузуридаги Бўш турган объектлардан самарали фойдаланишни ташкил этиш маркази Сирдарё вилоят ҳудудий бошқармасининг даъво аризасини қаноатлантириш рад этилсин.

Давлат божи ундирувсиз қолдирилсин.

Олдиндан тўлаб чиқилган 37 500 сўм почта харажатлари даъвогар Ўзбекистон Республикаси Давлат активларини бошқариш агентлиги хузуридаги Бўш турган объектлардан самарали фойдаланишни ташкил этиш маркази Сирдарё вилоят худудий бошқармаси зиммасида қолдирилсин.

Хал қилув қарорининг кўчирма нусхаси тарафларга юборилсин.

Xал қилув қарори қабул қилингандан кейин бир ойлик муддат ўтгач қонуний кучга киради.

Хал қилув қарори устидан у қабул қилинган кундан эътиборан бир ойлик муддатда шу суд орқали Сирдарё вилоят судининг иқтисодий ишлар бўйича судлов ҳайъатига апелляция тартибида ёки қонуний кучга кирган ва апелляция тартибида кўрилмаган ҳал қилув қарори устидан у қонуний кучга кирган кундан эътиборан олти ой ичида кассация тартибда шикоят қилиш (протест келтириш) мумкин.

Раислик қилувчи

М.Холиков

